

Instrukcja transportu materiałów biologicznych do badań

A. Warunki transportu materiałów do badań molekularnych

Materiał do badań molekularnych należy pobierać do pojemników pierwotnych, które muszą być **jednorazowe, jałowe, szczelnie zamykane** i odporne na zgniecenie. Wszystkie próbki muszą być **jednoznacznie, prawidłowo oznakowane** (kodem kreskowym i/lub imieniem i nazwiskiem oraz nr Pesel pacjenta). Rodzaje pojemników pierwotnych służących do pobierania materiałów do badań przedstawiono w: Tabela 1. BADANIA Rodzajami materiałów, transport, temperatury, przygotowanie pacjenta.

Materiał do badań należy transportować w warunkach niezmiwiających jego właściwości. **Szczelnie zamknięte, jednoznacznie opisane** próby z materiałem klinicznym powinny być **niezwłocznie transportowane do laboratorium** lub do czasu transportu powinny być przechowywane w warunkach przedstawionych w: Tabela 1. BADANIA Rodzajami materiałów, transport, temperatury.

Temperatura transportu materiału

W większości materiał należy transportować w warunkach chłodniczych (od +2 do +8°C) lub ewentualnie, w wyjątkowych sytuacjach, w temperaturze pokojowej (dopuszczalny zakres temperatur w czasie transportu wynosi od +2°C do +30°C).

Materiały, dla których dopuszczalne jest przechowywanie w temperaturze -20°C lub niższej (zamrożenie) przed transportem do laboratorium muszą być transportowane **w warunkach uniemożliwiających rozmrożenie**, tj. w pojemniku transportowym zawierającym **suchy lód**.

Transport materiału do Pracowni Genetyki powinien być możliwie jak najszybszy (2-3 godziny). Jeśli próbka będzie transportowana **dłużej niż 24 godziny**, należy ją **zamrozić** i dostarczyć do laboratorium w warunkach uniemożliwiających rozmrożenie (**na suchym lodzie**).

B. Zasady zabezpieczenia materiału do transportu – zabezpieczenie przed uszkodzeniem, oznakowanie opakowań

Materiały do badań laboratoryjnych powinny być traktowane jako potencjalnie zakaźne i w trakcie ich transportu obowiązuje **zasada potrójnego opakowania**:

1. **Opakowanie zasadnicze (pierwotne)** – jednoznacznie oznakowane szczelnie zamknięte próbki lub pojemniki z materiałem do badań laboratoryjnych należy transportować w pozycji pionowej (korkiem do góry). Zalecane jest ich umieszczenie w odpowiednich statywach. Zaleca się dodatkowo umieszczanie pierwotnego opakowania w zamykanym woreczku foliowym, tak, aby w przypadku jego złego zakręcenia nie doszło do kontaminacji innych próbek transportowanych w opakowaniu wtórnym.
2. **Opakowanie wtórne (drugie)** - zakręcany plastikowy pojemnik **oznakowany jako „Materiał zakaźny”** lub inne zakręcane/szczelnie zamykane plastikowe opakowanie (uwaga: nie stosować opakowań na odpady medyczne, by nie narażać personelu na ryzyko zranienia przy otwieraniu). W opakowaniu wtórnym umieścić opakowania pierwotne w pozycji pionowej oraz materiał chłonny (np. ligninę), który w razie uszkodzenia opakowań pierwotnych wchłonie płynne próbki kliniczne. Opakowanie wtórne musi mieć wymiary umożliwiające otwarcie go w boksie laminarnym. Przed umieszczeniem w opakowaniu transportowym powierzchnię zewnętrzną opakowania wtórnego należy zdezynfekować.

3. **Opakowanie zewnętrzne (trzęcie, transportowe)** – opakowanie wtórne należy umieścić w szczelnie zamykanym zbiorczym pojemniku transportowym (lodówce transportowej), na wkładach chłodzących, zapewniających temperaturę transportu 2 - 8°C.

Jeśli ze względu na wydłużający się czas przechowywania materiału do badań przed dostarczeniem do laboratorium, materiał został zamrożony musi być transportowany **w warunkach uniemożliwiających rozmrożenie**, tj. w pojemniku transportowym – lodówce lub pojemniku styropianowym, wypełnionym **suchym lodem**.

Zbiorczy pojemnik transportowy (opakowanie zewnętrzne) szczelnie zamknąć i w sposób wyraźny **oznakować jako „Materiał zakaźny”**.

Zasada potrójnego opakowania nie dotyczy transportu materiałów zatopionych w bloczkach parafinowych.

Lodówkę z materiałem do badania należy ustawić na czas transportu wiekiem do góry i zabezpieczyć przed przewróceniem lub nadmiernymi wstrząsami, co mogłoby doprowadzić do uszkodzenia lub otwarcia pojemników transportowych.

Dokumentację dołączoną do badań (tj. **prawidłowo wypełnione i podpisane** formularze zleceń na badania i deklaracje zgody pacjenta na wykonanie badań molekularnych) należy umieścić oddzielnie, w zamkniętej kopercie, koszulce na dokumenty lub worku strunowym przytwierdzonym do opakowania zewnętrznego, tak by chronić dokumentację przed zawilgotnieniem lub skażeniem. **Zabrania się umieszczania dokumentacji dołączonej do próbek w pojemniku z materiałem biologicznym.**

C) Zasady zapewnienia bezpieczeństwa osoby transportującej materiał

Wszystkie transportowane materiały należy traktować jako **materiały potencjalnie zakaźne**. Osoba transportująca materiał do laboratorium powinna być wyposażona w pojemnik do dezynfekcji, zawierający 70% roztwór alkoholu etylowego, oraz w środki ochrony osobistej (rękawiczki jednorazowe, maseczkę ochronną).

Wszystkie czynności związane z kontaktem osoby przygotowującej i/lub transportującej materiał z próbkami do badań, w szczególności podczas etapu przygotowania materiału do transportu (patrz pkt B), powinny być wykonywane w rękawiczkach jednorazowych i z zachowaniem środków ochrony osobistej.

Po dostarczeniu materiału do laboratorium osoba transportująca dezynfekuje ręce.